

Yeni Başbakan Rishi Sunak'ın Kıbrıs Sorununa Bakışı

Mehmet Burak PİR¹



45 günlük görev süresiyle Birleşik Krallık tarihinde en kısa süre görevde kalan Başbakan Liz Truss'ın istifasının ardından, göreve yeni gelen Rishi Sunak ülkenin ilk Asya kökenli ve Hindu başbakanı oldu. Rishi Sunak'ın 24 Ekim'de kesinleşen başbakanlığı, 25 Ekim günü resmiyet kazandı. Başbakanlık konuşması sırasındaki jest ve mimikleri ile sosyal medyanın gündemine hızlı bir giriş yapan Rishi Sunak, etnik kökeni dolayısıyla Britanya toplumunda bir kesimin de alt-üst kimlik tartışmalarındaki ana unsur haline geldi. Görevinde henüz taze olan başbakanın, Britanya ve dünya siyaseti üzerindeki etkilerini önümüzdeki günlerde muhakkak göreceğiz. Fakat görevine yeni başlamasına rağmen Rishi Sunak'ın Kıbrıs hususu hakkındaki tutumuna daha göreve

başlamadan önce net bir karar verdiğini söylememiz yanlış olmayacaktır. Rishi Sunak'ın ve Liz Truss'ın mensubu olduğu Muhafazakâr Parti tıpkı diğer siyasi partiler gibi İngiltere'deki birçok grup ve lobi tarafından destekleniyor. İngiltere'deki bazı azınlık toplulukları, iş adamları cemiyetleri ve sivil toplum kuruluşları bu gruplar arasında bulunuyor. Bunlar arasında 1992 tarihinde kurulan ve Kıbrıs Rum diasporası ile yakın ilişkileri bulunan "Kıbrıs'ın Muhafazakâr Dostları" adlı grup da yer alıyor.² Muhafazakâr Parti'nin toplantıları ve parti içi görüşmeleri sırasında da Türkiye'yi işgalci olarak tanımlayan, adada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin eşit egemenlik hakkını yok sayan demeçler veren bu organizasyon³ Muhafazakâr Parti'yi teşvik ederek Birleşik Krallık ve

¹ Marmara Üniversitesi SBUİ (İng.) Bölümü Öğrencisi, E-Mail: mburakpir@hotmail.com

² History. (n.d.). Retrieved November 2, 2022, from <https://www.cfcyprus.org.uk/history>

³ Tuton, C. (2021, October 04). Conservative Friends of Cyprus event at Conservative Party Conference. Retrieved November 2, 2022, from

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin(Güney Kıbrıs Rum Kesimi) ikili ilişkilerine katkı sunmayı bir amaç olarak kabul ediyor. Potansiyel oy kazanılabilecek gruplara güzel mesajlar göndermek siyasi konjonktürün bir gereğidir. Nitekim Boris Johnson'dan boşalan başbakanlık koltuğu için Temmuz-Eylül ayları arasında süren yarışta gerek Rishi Sunak'ın gerekse Liz Truss'ın mesaj gönderdikleri gruplardan birisi de Rum diasporası destekli Kıbrıs'ın Muhafazakâr Dostları idi. Kıbrıs'ın Muhafazakâr Dostları organizasyonunun başkanı Jason Charalambous'un hem Rishi Sunak'a hem de Liz Truss'a gönderdiği mektuplar üzerine teşekkür amacıyla yazıldıkları anlaşılan iki liderin mektuplarında önemli ifadeler yer almıştı. Liz Truss, kampanyasının başlamasına binaen yayınlamış olduğu teşekkür mesajında Birleşik Krallık ile Kıbrıs adası arasındaki tarihi bağları referans göstererek, bir başbakan olarak Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik çabalarında bulunacağını taahhüt etmişti. İfadelerinde 'iki eşit egemen devlet ilkesine' aykırı bir şekilde 'iki toplumlu federasyon' çözümüne odaklandığını belirtse de, Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk toplumlarına eşit mesafede yaklaşan bir anlayışta olduğunu net bir şekilde göstermişti⁴. Öte yandan Rishi Sunak'ın 9 Ağus-

<https://cypriotfederation.org.uk/2021/10/cfcyprus-conference2021/>

4 Cyprus, C. (2022, October 25). Liz Truss and Rishi Sunak Express commitment to cyprus and British Cypriot community. Retrieved November 2, 2022, from <https://www.cfcyprus.org.uk/news/liz-truss-and-rishi-sunak-express-commitment-to-cyprus-and-british-cypriot-community>

tos'ta yazmış olduğu teşekkür mesajını incelediğimizde ise açıklamanın tamamının Türkofobik bir anlayışla kaleme alındığını söyleyebiliriz. Rishi Sunak açıklamasında; 1974 Kıbrıs Barış Harekatı'nı bir "işgal" olarak kabul etmiş ve 'her şeyden önce işgalin acısını kabul etmek istediğini' belirtmişti. Daha da ileri giderek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Maraş'ın yeniden açılması ve Münhasır Ekonomik Bölge ilanı gibi hamlelerinin güveni ve iyi niyeti zedeleyerek müzakereleri zorlaştırdığını da söylemişti⁵. Bu kötü niyetli ve suçlayıcı ifadeler İngiltere'deki çeşitli Kıbrıs Türk platformlarında tepkiye yol açmış, sert bir dille eleştirilmişti⁶. Bunlara ek olarak, Muhafazakâr Parti destekçisi "Kıbrıs Türklerinin Muhafazakâr Dostları" grubunun lideri Justin Halebi ise Rishi Sunak'a Kıbrıs Türkleri'nin hayal kırıklığına uğradığını, Rishi Sunak'ın ifadelerinde birçok tarihi hata bulunduğunu belirtmiş ve toplum olarak daha dengeli bir politika belediklerine yönelik bir açıklama yapmıştı⁷.

5 Cyprus, C. (2022, October 25). Congratulations to our new prime minister, The Rt Hon Rishi Sunak MP. Retrieved November 2, 2022, from <https://www.cfcyprus.org.uk/news/congratulations-to-our-new-prime-minister-the-rt-hon-rishi-sunak-mp>

6 T-Vine, & Özerim, I. (2022, August 14). Rishi Sunak accused of "anti-Turkish bias" after his letter on cyprus made public. Retrieved November 2, 2022, from <https://www.t-vine.com/rishi-sunak-accused-of-anti-turkish-bias-after-his-letter-on-cyprus-made-public/>

7 Cypriots, C. (2022, August 19). On the 9th August, Rishi Sunak's anti-Turkish bias on cyprus was made public. below is our response. we look forward to hearing from @RishiSunak and his office. we hope that he can take a more balanced and progressive stance on cyprus. #RishiSunak #CFTC PIC.TWITTER. COM/EG5IGPU7ZY. Retrieved November 2,

Şüphesiz Rishi Sunak'ın bu talihsiz ifadeleri, daha başbakan olmadan önceki dönemde bile Kıbrıs sorununda nasıl bir politika izleyeceğinin önemli bir işareti olarak görülebilir. Nicos Anastasiades'in Twitter üzerinden yayınladığı Rishi Sunak'ı tebrik mesajında belirttiği "sizinle özellikle Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu'nun tanımladığı gibi iki toplumlu federasyonda birleşmek için müzakere sürecini yeniden başlatmak istediğimiz Birleşmiş Milletler'de çalışmayı dört gözle bekliyorum."⁸ ifadesi Rum kesiminin kendi çözüm anlayışlarını kabul ettirmek adına Rishi Sunak'ın göreve gelmesini memnuniyetle karşıladıklarını gösteriyor. Tüm bu gelişmeler üzerine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, eşi Sibel Tatar ve diğer Kıbrıs Türk bürokratları ile 5 Kasım'da Londra'ya çıkarma yaptı. 5 günlük programında Kıbrıs Türk Toplumları Futbol Federasyonu, İngiltere Türk Toplumu Futbol Federasyonu, Hornsey Atatürk Okulu, Kıbrıs Türk Dernekler Federasyonu ve Kıbrıs Türk Ticaret Odası Londra Ofisi gibi İngiltere'deki Kıbrıs Türk diasporasının önemli kurumlarını

ziyaret ederek, Kıbrıs Türkü temsilciler ile bir araya geldi. Lordlar Kamarası'nın KKTC Dostluk Grubu ile de toplantı yapan Ersin Tatar, yetkililerle ambargoların kaldırılması, direkt uçuşların başlaması ve KKTC'nin uluslararası toplum tarafından tanınması gibi hususlarda görüştü. Ayrıca İngiltere'nin önemli gazetelerinden Daily Express için Rishi Sunak'ın düşüncelerini eleştiren bir makale de yazdı. Tatar makalesinde Kıbrıs probleminin tarihi arka planını aktararak, çözümsüzlüğün sebebinin Rum kesiminin düşmanca politikaları olduğunu ve Sunak'ın bu bilmeceye son vererek Kıbrıs'ta iki devletli çözüme destek vermesinin gerekli olduğunu belirtti.⁹ Tatar'ın 9 Kasım'da sona eren programı İngiltere'de bazı siyasetçiler açısından Rishi Sunak'ın Rum tezlerini destekleyen düşüncelerine bir gözdağı olarak yorumlandı. Londra'daki temasların sona ermesinden iki gün sonra Semerkant'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı'nın 9. Zirvesi'nde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin "gözlemci üye" olarak teşkilata kabul edilmesi kararı KKTC'nin uluslararası toplum tarafından tanınması gerek-

2022, from <https://twitter.com/cfturkishcyp/status/1560605125601017856?s=20&t=kXluJ9ws-JkApp-mGJbPMkg>

8 Anastasiades, N. (2022, October 25). I look forward to working with you in multilateral Fora, such as the Commonwealth, but particularly the

UN, under whose auspices we wish to restart the negotiation process to reunify in a bizonal, Bicomunal Federation, with political equality as defined in UNSC resolutions. Twitter. Retrieved October 28, 2022, from <https://twitter.com/AnastasiadesCY/status/1584942396764082184?s=20&t=kXluJ9ws-JkApp-mGJbPMkg>

9 Ersin Tatar - President of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) (2022) 'Rishi Sunak should end the Cyprus Merry-Go-round', Express.co.uk. Available at: <https://www.express.co.uk/comment/express-comment/1693038/rishi-sunak-turkish-republic-northern-cyprus-greece-conflict-erdogan>